

Įvadas

Lietuvių kalbos (gimtosios) kurso planas 6 klasei parengtas pagal Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo bendrąsias programas, atsižvelgiant į 6 klasės vadovėlius. Mokiniai mokysis pagal L. Abraitytės vadovėlį „Skaitiniai“ („Šviesa“, 2000) ir J. Sirtautienės bei V ir V. V Sirtautų vadovėlį „Lietuvių kalba 6 kl.“ („Alma littera“, 2000).

DALYKO TIKSLAS

Sudaryti prielaidas mokiniams ugdytis komunikavimo ir kultūrinę kompetencijas, būtinas kiekvieno žmogaus visaverčiam asmeniniam gyvenimui, sėkmingai mokymosi, visuomeninei ir būsimai profesinei veiklai

DALYKO UŽDAVINIAI

Kad būtų pasiektas dalyko tikslas, mokiniai:

- ugdomi poreikį nuolat tobulinti savo kalbinius gebėjimus, remdamiesi kalbos ir literatūros žiniomis, įgunda tikslingai taikyti įvairias mokymosi strategijas;
- kuria įvairaus pobūdžio sakytinius ir rašytinius tekstus, siekdami įvairių tikslų įvairiose socialinėse ir kultūrinėse situacijose;
- ugdomi poreikį sąmoningai skaityti, gebėjimą kritiškai vertinti įvairaus pobūdžio tekstus ir įvairias kultūrinio gyvenimo formas
- pažįsta grožinės literatūros savitumą, patiria estetinių išgyvenimų, supranta esminių vertybių prasmę;
- pažįsta kalbą ir literatūrą kaip tautos kultūros dalį, suvokia kultūros tradicijas ir jas kūrybingai plėtoja.

VERTINIMAS

Taikoma bendra mokyklos vertinimo sistema. Nuolat taikomas formuojamasis vertinimas atsižvelgiant į pamokos uždavinius. Pažymiais įvertinami rašiniai, teksto suvokimo, kalbėjimo užduotys, kontroliniai ir projektiniai darbai.

DALYKO APIMTIS IR PERIODIŠKUMAS

Iš viso 180 val., per savaitę 5 pamokos

I. TEMINIS PLANAS

Savaitė	Literatūrinis lavinimas	Kalbos nagrinėjimas, vartojimas ir ugdymas	Numatomos kartojimo ir žinių tikrinimo užduotys. Sąvokos.	Pamokų skaičius	Pastabos
1	1.Įvadinė pamoka. Supažindinimas su kurso programa, vertinimu. 2. Antikos mitai. „Faetonas“.	3.Kartojimas. Rašybos įgūdžių formavimas. 4. Žodžio sandara. Žodžio dalių rašybos kartojimas (į-, są-, priesagų ir galūnių rašyba). 5. Teksto ypatybės.	Mitas, sakmė, padavimas	5	
2	1. Homeras „Odiseja“. Poema. Hegzametas. 2. „Odiseja“ Epas. Poema.	3. Teksto siejimas. Sakinių siejimo būdai. Pagrindinės sakinių siejimo priemonės. 4. Šaknies rašyba. Nosinių raidžių rašybos šaknyse kartojimas. 5. Linksniojamųjų kalbos dalių galūnių rašyba.	Poema, hegzametas, epas	5	

3	1. Baltų mitai. 2. Baltų mitai.	3. Reikalavimai rašiniui (81 p.). Pasiruošimas rašiniui (rudens arba paslapties tema). Pasakojimas. 4. Veiksmažodžio laikų rašybos kartojimas. 5. Būsimojo laiko trečiojo asmens rašybos kartojimas. Pratybos.	Siužetas, veiksmo laikas, veiksmo vieta, užuomazga, pasakojimas, įžanga, kulminacija, atomazga.	5	
4	1. Norbertas Vėlius „Artimas ir tolimas pasaulis“. Lietuvių sakmių personažai. Velnias sakmėse. 2. Perkūnas sakmėse	3. Tariamasis ir liepiamosios nuosakos kartojimas. 4. Pagrindinių skyrybos taisyklių kartojimas. 5. Diktantas.	Teksto struktūros principai. Detalusis pasakojimas.	5	
5	1. Laumės sakmėse. 2. Senasis lietuvių tikėjimas.	3. Rašinio taisyimas. Teksto redagavimas (78 p.). 4. Diktanto aptarimas. 5. Kalbos garsai ir jų skirstymas.		5	
6	1. Mitologinės dainos. K. Bradūnas „Ir nebijok“. 2. Lietuvių pasakos. „Vargšas žmogus ir velnias“.	3. Sakmės kūrimas. 4. Kalbos padargai. 5. Pusbalsiai.	Pasakos veikėjai, erdvė, laikas. Kompozicija.	5	
7	1. „Eglė žalčių karalienė“. 2. Pasakų sekimas.	3. Sakmių aptarimas. Tekstų tobulinimas. Teksto redagavimas (78 p.). 4. Garso ir raidės santykis. Priebalsių supanašėjimas. 5. Priebalsių susilieėjimas.	Nuolatiniai epitetai.	5	
8	1. S. Nėris „Eglė žalčių karalienė“. Poema. Epas. 2. Mitų pasaulis. Kartojimas.	3. Teksto glaudinimas. Reikalavimai perskaitytų knygų aprašymui. 4. Pusbalsio j rašyba. 5. Pusbalsio j rašyba.	Eiliuota kalba, posmas, rimas, vaizdingi žodžiai. Pagrindinė mintis, tema.	5	
9	1. H. V. Longfelou „Hiavatos giesmė“. Poema. Epas. 2. Algirdas Sabaliauskas „Pirmosios knygos“. Genovaitė Raguotienė „Baltos lankos juodos avys“.	3. Ilgieji ir trumpieji skiemenys. 4. Kartojimas. 5. Kaip mokytis (p. 86).		5	
10	1. B. Radzevičius „Tėve, – pasakys“. 2. A. Balašaitis „Žodžiai ir žodynai“.	3. Žinutė. 4. Kontrolinis darbas. 5. Kontrolinio darbo aptarimas. Kirčiavimas.		5	
11	1. Užklausinio skaitymo aptarimas. 2. Knygos ir iliustracijos. G. Raguotienė „Kasdienis stebuklas“.	3. Kirčiavimas. 4. Morfologijos skyriai. Kalbos dalys. Žodžio sandara. Žodžių daryba. 5. Laikraštis.	Publicistika. Glaustas pasakojimas.	5	
12	1. Žodis knygoje. (Sinonimai, antonimai, frazeologizmai). Perkeltinės reikšmės žodžiai. Mįslės. 2. G. A. Biurgeris „Baronas Miulhauzenas“.	3. Laikraščių aptarimas. 4. Paprastieji žodžiai ir dariniai. 5. Žodžių darybos būdai. Vediniai.	Sinonimai, antonimai, frazeologizmai	5	
13	1. Ė. Kestneris „Atvirkščias pasaulis dar nėra atvirkščias“. 2. „Atvirkščias pasaulis dar nėra atvirkščias“.	3. Dūriniai. 4. Darybinė žodžio reikšmė. 5. Pasiruošimas rašiniui – daikto aprašymui (p. 174-178),		5	
14	1. Sutartinės. 2. Kalba ir poezija.	3. Rašinys daikto aprašymas. 4. Pratybos. 5. Žodžių lizdas.	Aprašymas	5	

15	1. Užklausinio skaitymo aptarimas. 2. Ana Kamenska „Neparyžiuje ir kitur“. Užrašai ant tvorų kaip papračių nagrinėjimo šaltinis.	3. Rašinio taisyimas ir redagavimas. 4. Kontrolinis darbas. 5. Kontrolinio darbo aptarimas. Linksniuojamosios kalbos dalys.	Pagrindinė mintis, pagrindinis veikėjas, palyginimas, tema.	5	
16	1. M. Kalagenas „Praktiškasis dėdė“. 2. M. Kalagenas „Mėlyni kalnai“.	3. Daiktavardžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. 4. Bendriniai ir tikriniai daiktavardžiai. 5. Atpasakojimas.		5	
17	1. Just. Marcinkevičius „Kalba“. J. Pikčilingis „Nusiaukime pušnis“. 2. Gedimino laišakai.	3. Atpasakojimo taisyimas. 4. Tikrinių daiktavardžių rašyba. 5. Daiktavardžių giminės ir skaičiai.		5	
18	1. J. R. Lietuvis „Radviliada“. 2. V. Kubilius „Baltai“.	3. Daiktavardžių linksniavimas. 4. Daiktavardžių rašyba. 5. Pasiruošimas rašiniui – gamtos aprašymui (p. 178-183).		5	
19	1. Pirmoji lietuviška knyga. 2. K. Donelaitis „Metai“.	3. Rašinys. 4. Diktantas. 5. Diktanto taisyimas. Daiktavardžių kirčiavimas.	Poetinės priemonės, kompozicija, personifikacija	5	
20	1. „Metai“. Hegzametras. Personifikacija. 2. M. Daukša „Prakalba į malonųjį skaitytoją“. Simonas Daukantas „Apie lietuvių tautą ir kalbą“.	3. Daiktavardžių kirčiavimas. 4. Pratybos. 5. Rašinio taisyimas ir redagavimas.		5	
21	1. Knygnešiai ir jų darbai. 2. L. Dovydenas „Jaujos vakarai“.	3. Daiktavardžių darybos būdai. 4. Priesaginiai daiktavardžiai. 5. Pasiruošimas rašiniui – samprotavimui (p. 184-190). Argumentai. Motyvacija.	Sudėtinis planas (kolektyvinis planavimas).	5	
22	1. Maironis „Lietuva brangi“. Eilėraštis. 2. Maironis „Kur bėga Šešupė“. Eilėraštis.	3. Rašinys. 4. Priesaginiai daiktavardžiai. 5. Priesaginių daiktavardžių pratybos.	Epitetai, eilivimas, peizažas.	5	
23	1. V. Krėvė „Milžinkapis“.	3. Kiti daiktavardžių darybos būdai. 4. Kontrolinis darbas. 5. Rašinio taisyimas ir redagavimas.	Pasakojimas, aprašymas	5	
24	1-2. „Milžinkapis“.	3. Kontrolinio darbo aptarimas. 4. Būdvardžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. 5. Atpasakojimas.	Jautrumas, pasiaukojimas.	5	
25	1. J. Degutytė „Mažutė“. 2. A. Garmutė „Ešelonai“.	3. Atpasakojimo taisyimas. 4. Būdvardžių laipsniai. 5. Būdvardžių linksniavimas.	Memuarai, lyrizmas.	5	
26	1. „Ešelonai“ 2. J. Biliūnas „Joniukas“.	3. Būdvardžių rašyba. 4. Diktantas. 5. Monologas.	Samprotavimas, argumentas, teiginys.	5	
27	1. „Joniukas“. 2. B. Vilimaitė „Rojaus obuoliukai“.	3. Diskusija. 4. Diktanto taisyimas. 5. Įvardžiuotiniai būdvardžiai...	Literatūrinis teismas, diskusija.	5	
28	1-2. V. Krėvė „Galvažudys“.	3. Įvardžiuotiniai būdvardžiai. 4. Būdvardžių daryba. 5. Nuomonė.		5	

29	1. Užklausinio skaitymo aptarimas. 2. P. Cvirka „Vaikų karas“.	3. Interviu. 4. Kartojimas. 5. Sakinio dalys ir kalbos dalys.	Inscenizacija	5	
30	1-2. „Vaikų karas“.	3. Veiksnių ir tarinio raiška. 4. Veiksnių ir tarinio raiška. 5. Interviu skaitymas ir aptarimas.	Sinonimas, antonimas, frazeologizmas, homonimas.	5	
31.	1. B. Pūkelevičiūtė „Aštuoni lapai“. 2. A. de Sent Egziuperi „Mažasis princas“.	3. Skelbimas. Kvietimas. 4. Papildinio ir pažyminio raiška. 5. Aplinkybių raiška.		5	
32.	1. „Mažasis princas“. 2. A. Maršalas „Kaip sekasi, Endi“.	3. Kartojimas. 4. Sudėtinis sakinytis ir jo skyryba. 5. Klasės informacinis leidinys.		5	
33.	1. „Kaip sekasi, Endi“. 2. K. Saja „Gvidono apsiaustas“.	3. Sudėtinis sakinytis ir jo skyryba. 4. Žodžio forma ir reikšmė. 5. Diktantas.		5	
34.	1. „Gvidono apsiaustas“. 2. Rezervas.	3. Diktanto aptarimas. 4. Daugiareikšmiai žodžiai. 5. Tarptautiniai žodžiai.		5	
35	1.Rezervas. 2.Rezervas.	3-4. Vardų ir pavardžių kilmė. 5. Klasės informacinis leidinys.			

LITERATŪRA

1. J. V. ir V. Sirtautai „Lietuvių kalba 6 kl.“. Alma littera, 2000.
2. L. Abraitytė „Skaitiniai“ 6 kl.“. K., Šviesa, 2000.
3. Pratybų sąsiuvinis 6 kl. (J. V. ir V. Sirtautai „Lietuvių kalba 6 kl.“2009)
4. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos. V., 2009.
5. „Gimtas is žodis“.